

Dokter Den Hartoog terug na 262 dagen water, wind, regen

„Het meeste leed ik onder die volstrekte eenzaamheid”

BROEK IN WATERLAND. — Tweehonderdzesenzestig dagen alleen maar water, niets dan water, wind en soms een bui regen. Honderddertig op de heenreis en honderdzesenzestig op de thuisreis. Alleen maar golven en soms een storm, zware storm. En zout. Kees den Hartoog, zestig jaar en huisarts in Broek in Waterland, mag zich sinds zaterdag één van de weinigen noemen die weten wat de zee is, hoe de wind maanden lang als enig gezelschap door het tuig giert en wat het geruis is van menselijk contact.

„Iedere woensdag had ik met behulp van mijn boordradio een gesprek met mijn vrouw. Ik durf haar nu pas te vertellen hoe belangrijk die gesprekken voor mij waren. Ik heb in die negen maanden leren begrijpen hoe belangrijk het is dat mensen elkaar verstaan en willen begrijpen. Je leert beseffen hoe belangrijk je medemens zijn. Het meest leed ik onder de eenzaamheid, het totaal alleen zijn. De eenzaamheid en te weinig wind. En je wilt maar een ding: naar huis! Maar ik heb er ook van genoten”.

Op 15 juli vorig jaar vertrok hij met zijn twaalf meter lange aluminium jacht „Sentijn” uit Hoorn, om op 23 november Melbourne binnen te varen. Vlak voor Kerstmis vertrok hij er weer. Hij ging er weer 23 december weg. Kerstfeest is voor Australië een enorm feest. Ik wilde daar die huishoudelijk sfeer niet binnendringen. Ik wilde weer naar huis”. Deze bescheidenheid tekent de zeeman Den Hartoog, die met zijn kleine, brede gestalte, zijn verweerde kop en stalen spieren, meer weg heeft van de schipper Bontekoe van Johan Fabricius, dan van een gemoedelijke dorpsdokter, die dagelijks de kwaaltjes van zijn dorpsgenoten bestrijdt.

Een doel voor ogen: naar huis, naar huis

„Iedereen zei: je bent gek, een reis om de wereld in je eentje is gekke werk. Maar ik wilde mezelf bewijzen dat ik het kon. En ik kon het. Maar ik doe het nooit meer, of mijn vrouw zou me moeten gaan. Maar zo lang opop zee, met alleen maar de golven en een paar meeuwen om tegen te praten, dat is niets voor haar”.

Een zeeman, die alleen de wereldzeeën wil trotseren, wordt na niet al te lange tijd geconfronteerd met wat hij zelf als mens is, met wat hij aan kan, hoe sterk hij is en wat het betekent om in een onmenselijke vlakte met jezelf in het reine te komen.

„De eerste maand is niet moeilijk. De tweede wat vervelend en de derde is een diepe ellende. Daarna raak je met het water verzoend en wil je weer terug naar huis. Maar ik wilde de aarde rond. Via Kaap de Goede Hoop, Australië en Kaap Hoorn weer naar huis. Ik heb in al die tijd misschien één schip gezien, buiten de normale scheepvaartroute natuurlijk. Veelal vaar je met ruime wind en vaart het schip zichzelf. Ik had een massa boeken meegenomen, vakliteratuur en populairwetenschappelijke werken. Allemaal op m'n vakgebied de geneeskunde. In Melbourne zag ik mijn vrouw weer, die een nieuwe hoeveelheid boeken meebracht”.

Gemiddeld voer ik ruim honderd mijlen per dag (182 km), met een uitschieter van 190 mijlen. Tot ik op een 600 mijl van Kaap Hoorn verwijderd was. Er was een vliegende storm. M'n schip kwam steeds vlakker te liggen. Ik dacht dat alles goed ging en maakte me dus geen zorgen. Tot het schip totaal vlak kwam te liggen en met de masttop door het water voer, geheel onverwacht. Ik viel tegen de trap aan, die brak. Een stekende, verlamrende pijn schoot in m'n rug en maakte het me vrijwel onmogelijk in te grijpen. De ketting hoorde ik uit de kettingbak op dek ratelen. Planken van de kajuit begaven het, terwijl de potten jam door de kull vlogen”.

Gebroken

Langzaam kwam het schip weer overeind. „Ik had mijn darmbeen gebroken en kon vrijwel geen kracht meer zetten. Maar ik moest verder. Ik moest. Ondanks de pijn en ellende heb ik de ankerketting geklaard, de trap gemaakt en de kajuit op orde gebracht. Het schip lag geen moment stil. Iedere beweging deed pijn. Het bleek dat ook de windvaan (waarmee je het schip zelfsturend op koers kunt houden) het had begeven. Met wat hout en touw heb ik het kunnen repareren. Kaap Hoorn heb ik niet aangeleerd”.

Een reis om de wereld op één schip, dat niet meer ruimte biedt dan een gemiddelde huiskamer groot is, vereist nogal wat voorbereiding. „Zeezellen is een vak, dat je moet leren. Goed leren”, doceert Den Hartoog. Hij maakte als voorbereiding op zijn reis dan ook verschillende tochten naar Groenland en de Middellandse Zee. Eenmaal eerder probeerde hij de grote reis. Bij Kaap Hoorn moest hij afsnaken met zijn vorig schip. Het bleek te licht en hij moest de haven binnen varen, waarna de reis bekeken was.

Maar niet alleen het schip moet betrouwbaar zijn, ook de fourage vraagt aandacht. „De eerste drie weken heb je brood. Weliswaar is de laatste week het brood wat beschimmelde, maar dat kan je er afsnijden. Daarna moet je het doen met scheepskanjes, die gelukkig niet meer zo hard zijn als een honderd jaar geleden. Verder had ik een hele voorraad blikken meegenomen: groente in blik, fruit in blik en vlees in blik. Het laatste heb ik zelf in laten blikken. Wat je in de winkel koopt is afvalvoedsel met peper. Tot aan Melbourne had ik voldoende sardappelen. Verder had in een tank met 250 liter water mee, wat meer dan voldoende bleek. Rij binnenvaren zat er zeker nog honderd liter in de tank. Ik gebruikte maar een halve liter per dag. Het vocht van het fruit uit de blikken was voldoende”.

Eentonig

De dagen op zee regen zich eentonig aan, waarbij alleen af en toe een kleine storm, met niet meer slaap dan drie uur per nacht, of een week windstille voor afwisseling zorgde. „Tegen acht uur 's morgens stond ik op en nam met de sextant de breedte wanneer de zon in het oosten opkwam. Iedere dag schoor ik me en kamde m'n haar. Meestal nam ik een flink ontbijt, omdat ik maar twee maal per dag at. Daarna liep ik het schip na, repareerde wat en maakte alles schoon. Verder hield ik me bezig met vakliteratuur, dag in dag uit. De dagen waren vaak storm vervelend. Toch heb ik nooit tegen de mast aan zitten kliesen. Ik heb veel gefilosofeerd, maar niets opgeschreven. Tijdens dat nadenken bleek dat ik eigenlijk niet veel méér weet dan toen ik zestien was. Toen dacht ik alleen dat ik alles wist en nu weet ik dat ik vrijwel niets weet. Maar om dat te weten te komen hoef je geen zeereis te maken”.

„Om twaalf uur nam ik de lengte met de sextant en tegen dat de zon in het westen weer onder ging de breedte. Elke dag opnieuw en steeds weer hetzelfde. En al die tijd ben je alleen, die eeuwige eenzaamheid en vaak te weinig wind. En ik wilde zo graag naar huis”.

De **Broeker** Gemeenschap wilde voor haar huisarts een groot welkom organi-

„Je kunt niet zeggen dat je van de zee houdt. Zij is te woest, te nat om van te houden. De kolossale zee is te groot om van te kunnen houden. Een stormzee is machtig, maar daar van kunnen houden, nee, dat is niet mogelijk. Ik kan haar moeilijk missen. Maar dat ik haar liefheb is onzin”.

seren: Een rekeningnummer werd opgesteld en het geld voor het een en ander stroomde binnen. De bedoeling was echter dat Den Hartoog pas half mei binnen zou varen. De voorbereidingstijd voor festiviteiten bleek dus wat kort. Het feest in Broek is dus wat uitgesteld. Wel is een deputatie Broekers, onder leiding van burgemeester Koppelaar, de dokter gaan binnenhalen. Daarvoor zou Den Hartoog pas zaterdagmiddag tegen twaalf uur binnen varen. Het liep evenwel anders. Al om één uur in de morgen voer Den Hartoog voor de pieren van IJmuiden.

„Ik heb nog een paar uur voor het gat heen gelaveerd. Toen kon ik niet meer. Het weer was slecht. Er stond een flinke bries en het regende constant. Ik kon niet meer. Ik was op. Tegen half acht ging ik door de aluis, daar in de buitenhaven geen ruimte was. Ik merkte af tegen een ander jacht. Op dat jacht bleken de bouwers van mijn schip te zitten, die al de hele nacht op me hadden zitten te wachten. Het waren mensen van de werf Aluboot uit Hindeloopen, van de Gebroeders Bormann. Ik was nat en koud en ziek van vermoeidheid. In geen drie nachten had ik geslapen. Ik verlangde naar m'n vrouw”.

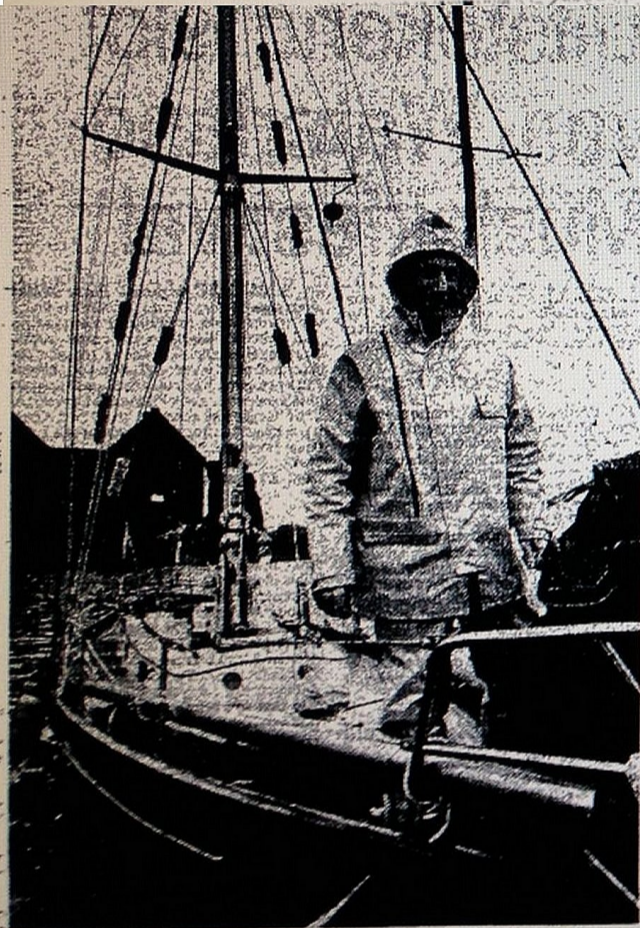
Op het jacht werd Den Hartoog verzorgd, kreeg hij een goed ontbijt, droge

kieren en een ruime kool. „Maar van slapen kwam niets. Ik wilde mijn vrouw zien. Zij had liever dat ik nooit gegaan was. Ik ging toch en zonder haar medewerking was het me nooit gelukt. Zij heeft de praktijk op gang gehouden door de apotheker te verzorgen (ze is apothekersassistent) en droeg er zorg voor dat mijn zoon en m'n neef de praktijk goed waarnamen. Via de boordradio had ik wekelijks contact en vroeg ze naar mogelijkheden voor patiënten met bijzondere kwalen. Zonder haar ben ik zo welig”.

Over veertien dagen gaat dokter Den Hartoog weer zijn praktijk in, waarschijnlijk nog vaak met zijn gedachten terug in een storm op een zwaar slingerend schip. „Vaak dacht ik aan boord: wat ben ik toch begonnen. Wat ben ik toch begonnen. Veel echte zeelieden zeiden dat ook in Hoorn: 't Is stom, zoiets doe je niet'. Hij deed het wel en heeft zichzelf bewezen. „En daar ben ik trots op”, zei zijn vrouw.

THEO ALBERTS

Orgelrestauratie in Oostzaan kost f 80.000

●Kees den Hartoog in de haven van Hoorn op zijn jacht Sentijn